

ІНСТИТУТ СТРАХУВАННЯ ЯК ГАРАНТІЯ БЕЗПЕКИ ТУРИЗМУ

Петягіна І.Б., старший викладач
кафедри правознавства
Бердянського державного
педагогічного університету

Цікава річ цей туризм! Використовуючи свої конституційне право на відпочинок, гарантоване ст. 45 Конституції України [1], наші громадяни подорожують всіма країнами всесвіту. Але не тільки шедеври мистецтва чи архітектури або історичні артефакти, а й будь - які нестандартні події в світі -катастрофи, природні катаклізми, війни - завжди викликають зацікавленість непосидючих людей, яких можна вважати туристами. В свою чергу, саме така зацікавленість і сприяє певному розвитку нових видів туризму. Прикладів можна навести безліч: Чорнобильська катастрофа чомусь визвала великий інтерес у молоді. І от вже існує декілька турагенції, які пропонують відвідати зону відчуження і подивитись на Чорнобильську АЕС та погуляти вулицями покинутого міст Прип'ять!

Як це не дивно і не гірко, але набирає обертів розвиток нового туристичного продукту - воєнний туризм. Війна ще не скінчилась, а охочих подивитися на звільнені міста, руйнування та розбиту техніку чимало! Зрозуміло, що і такі тури вже існують. Німці, які розуміються на створенні, популяризації, рекламуванні та пропонуванні нових видів туризму, швидко запровадили у себе цей новий продукт: організують ознайомчі тури на деякі навчальні бази - полігони, де зараз проходять навчання українські бійці. Ті держави, які більш знаються саме на можливості отримання доходу в державний бюджет від туристичної діяльності, добре розуміють, що поки виникає попит на певний туристичний продукт, пропозиція повинна бути швидкою та чітко організованою! Від цього буде залежати і її вартість, і її популярність, і можливість отримання доходу в державний бюджет своєї країни! З цього приводу в туризмі є дуже цікаве явище: більшість сучасних монархів (князь Монако, король Іспанії, король Швеції) дозволяють проводити екскурсії у своїх діючих резиденціях і палацах, де вони мешкають. І державним бюджетом країни передбачається і планується отримання певного доходу в казну, який потім частково витрачається на фінансування розвитку туризму в державі.

Відносини, які виникають при споживанні будь-якого нового виду туристичного продукту, завжди потребують досконалого правового

врегулювання, яке певним чином сприяє його безпеці. В цілому галузь «Туристичне право» є відносно молодого, а в Україні вона загалом ще перебуває на етапі розвитку та формування. Тому спеціальна законодавча база цієї галузі перебуває в стані вдосконалення. Українські туроператори та турагенції більше спрямовують свою діяльність на виїзний туризм і пропонують туристичні продукти інших держав, хоча і ми в Україні маємо, що показати та що на стіл поставити (мініреклама гастрономічного туризму!). І обов'язково при створенні нових туристичних пропозицій слід враховувати можливість отримання доходів від української туристичної діяльності в наш дуже зараз дефіцитний бюджет.

В Україні, на жаль, відсутня необхідна кількість нормативно-правових актів, які б досконало регулювали відносини, пов'язані з наданням, споживанням та безпекою туристичного продукту. З огляду на постійно зростаючу любов українців до деяких нових видів екстремального туризму чи планомірно розвиваючого гастрономічного туризму, хотілося б зосередитись на деяких проблемах правового регулювання виникаючих правовідносин, які, певною мірою, забезпечують гарантії безпеки подорожуючих. Однією з таких гарантій є страхування. Згідно ст. 16 Закону України «Про туризм» Страхування туристів (медичне та від нещасного випадку) є обов'язковим і забезпечується суб'єктами туристичної діяльності на основі угод із страховиками. Туристи вправі самостійно укладати договори на таке страхування. У цьому випадку вони зобов'язані завчасно підтвердити туроператору чи турагенту наявність належним чином укладеного договору страхування». [6] Тобто зазначена норма носить імперативний характер і, виходячи з наведеного, будь-який турист, який подорожує Україною або виїжджає за її межі, повинен обов'язково укласти договір страхування подорожуючого. Більшість правовідносин, пов'язаних зі страхуванням, регулюється спеціальним нормативно-правовим актом - Законом України «Про страхування». І саме цим законом визначено перелік видів обов'язкового страхування, серед яких, як це не дивно, відсутнє обов'язкове страхування туриста!

Також дивним може здаватися і те, що страхування відповідальності суб'єктів туристичної діяльності за шкоду, заподіяну життю чи здоров'ю туриста або його майну, і Законом України «Про туризм» і Законом України «Про страхування» визначається як обов'язкове [6, 7], без якого, навіть, не буде видано ліцензію на здійснення туристичної діяльності [9]! Тобто вбачається за необхідне здійснити доповнення ст. 7 «Обов'язкове страхування» Закону України «Про страхування» новим пунктом, який би відобразив саме у спеціальному законі обов'язковість страхування туриста (подорожуючого).

Згідно загальних правил укладання та виконання договорів при укладанні договору страхування кожна і сторін - страхувальник і страховик, тобто страхова компанія і турист, отримують по одному екземпляру договору, що мають однакову юридичну силу. В договорі страхування

туриста зазначаються телефони «гарячої лінії», куди треба телефонувати (або повідомляти іншими засобами, визначеними договором) в разі настання страхового випадку. В більшості випадків буває дуже складно, а іноді просто неможливо зв'язатись з зазначеним номером. Тому доречною може бути пропозиція щодо внесення певної норми до «Правил страхування подорожуючих», якими користуються страхові компанії, необхідність надання копії такого договору страхування відповідній туристичній агенції або туроператору, які надали туристичний продукт. Це є цілком виправданим, так як в більшості випадків саме вони здійснюють контроль за подорожжю туриста і зможуть в разі нагальної потреби швидше зв'язатись зі страховиком. У такому випадку туристичний оператор чи туристичний агент може вважатися суб'єктом, який не є стороною договору страхування але певним чином може впливати на додержання його умов і подальше його належне виконання. З огляду на існуючу ситуацію в країні і те, скільки часу Україна буде долати наслідки війни, пов'язані з розмінуванням, страхування подорожуючих Україною стає серйозною гарантією безпеки та надання медичної допомоги в разі потреби.

Цікавим також є страхування туристів, які споживають модний зараз туристичний продукт – гастрономічний туризм. Скуштувати незвичні або іноді і зовсім екзотичні страви і напої країни, до якої подорожує турист, - дуже цікава пропозиція! Але іноді людина забуває про деякі негативні явища, пов'язані зі станом власного здоров'я. Наприклад, алергічні реакції на певні страви чи продукти. Іноді сам турист не здогадується про наявність алергії. Було б доцільним при придбанні гастрономічного туру пройти відповідне медичне обстеження і зробити аналіз - алергічні проби на продукти харчування, які будуть мати пріоритет в таких турах, наприклад, морепродукти чи певні фрукти. І при укладанні договору страхування подорожуючого слід визначати наявність певних вад здоров'я. Це б було правильно! Але страхові компанії не мають права вимагати такі відомості від клієнтів, бо на подібну інформацію поширюється режим так званої «медичної таємниці» (таємниці про стан здоров'я, лікувальної таємниці), передбаченої ст. ст. 39-1, 40 Основ законодавства України про охорону здоров'я. [5]

Доки в законодавстві є певні прогалини щодо врегулювання відповідних правовідносин, кожен турист (подорожуючий) повинен розуміти, що його безпека залежить саме від нього. Не можна ухилятися від укладання договорів страхування, треба повідомляти про певні існуючі обставини, які можуть спровокувати настання страхового випадку, і завжди бажано у подорожі підтримувати зв'язок з суб'єктом туристичної діяльності, послугами якого користується людина. Слід чітко розуміти, що страхові компанії не зацікавлені виконувати свої обов'язки в разі настання страхового випадку і будуть шукати привід звинуватити особу у ненаданні необхідної правдивої інформації при укладанні договору страхування подорожуючого.

І наостанок - дуже важлива річ. Згідно міжнародними нормативно – правовими актами, а також керуючись своїм внутрішнім державним законодавством, країна, до якої прямує турист, має право не приймати його без надання договору страхування подорожуючого при проходженні прикордонного і паспортного контролю. В більшості випадків незастрахованому туристу запропонують укласти договір страхування на кордоні. Але це будуть вже інші умови страхування, інший термін і інша сума страхового платежу.

Використана література:

1. Конституція України [Електронний ресурс]: Конституція, закон від 28 червня 1996 р., № 254к/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]: закон, кодекс від 16 січня 2003 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: закон, кодекс від 02 грудня 2010 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]: закон, кодекс від 08 липня 2010 р., № 2456-VI. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
5. Основи законодавства України про охорону здоров'я [Електронний ресурс]: закон від 19 листопада 1992 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Про туризм [Електронний ресурс]: закон від 15 вересня 1995 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Про страхування [Електронний ресурс]: закон від 07 березня 1996 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
8. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань [Електронний ресурс]: закон від 15 травня 2003 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
9. Про ліцензування видів господарської діяльності [Електронний ресурс]: закон від 02 березня 2015 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
10. Про захист прав споживачів [Електронний ресурс]: закон від 12 травня 1991 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.